

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:
 Egész évre . . . . . 6 frt — kr
 Félévre . . . . . 3 " —
 Negyedévre . . . . . 1 " 50

VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:
 Egész évre . . . . . 6 frt 60 k
 Félévre . . . . . 3 " 30
 Negyedévre . . . . . 1 " 65

Hirdetési díj:
 Az elfoglalandó tér nagysága és alakja
 Az írt, s ezen felül minden beíratásá-
 szá 30 kr. kiostari illeték fizetendő.

SZABADSÁG.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. kör, Csokonai-ter, 55-ik szám; hová
 aközlésre szánt levelek, előfizetések és
 hirdetések intézendők.

Hirdetések felvételnek:
 Budapest: Haasenstein és Vogler, Gold-
 berger A. V. és Barna Tivadar.
 Bécsben: Haasenstein és Vogler, Dukas
 M. Schalek Henrik, Stern Móricz, Oppelk
 A., Danneberg J., továbbá a külföld
 minden nevezetesebb hirdetés felvételi
 irodájában.

A „Nyitűtér” sora 15 kr.

A „Szabadkai Közlöny” helyett

kiadja: Szalay Kászló A. ügyvéd.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható úgy a szerk.-nél, mint a helybeli könyvkereskedésekben, és Kréossy Gy. könyvkötőnél. — Ugyanazoknál előfizetések is elfogadhatók.

Főispánunk és a törvény.

Jankovits Aurél Szabadka Baja városok főispánja a közelebbi időben ellenkezésbe jött a büntető törvényvel, mert oly vétséget követett el, melyért a magyar büntető törvénykönyv 298. §-a két évig terjedhető államfogház büntetéssel sújtja a tettest.

A főispán mint az ma már köztudomású — párbajt vívott Olay Lajos országgyűlési képviselővel.

A magyar büntető törvénykönyv a párbajozókat ép úgy bünteti mint a tolvajt, sikkasztót, vagy más vétséget elkövető vétkes egyént. És pedig:

A 296. §. szerint „a ki párviadal megkezdésére fegyveresen kiáll: egy évig terjedhető államfogházzal büntetendő.”

A 298. §. pedig azt mondja: „A ki ellenfelét a párviadalban megsebesíti két évig terjedhető államfogházzal büntetendő.”

Es a bűnvádi eljárás megkezdését a kir. ügyészség hivatalból eszközli.

Ha a főispán helyesnek találta a párbajozást, ha ő, a törvény kirendelt öre kivonta magát a törvényes elégtétel alól és áthágta a törvény rendelkezéseit, vajjon mit fog tenni a kir. ügyészség?

Kell hogy megtegye bűnügyi feljelentését.

Es ha a kir. törvényszék a főispánt vád alá helyezi, ha államfogházbüntetésre ítéli a törvény kívánalma és nyílt rendelkezése értelmében? Akkor a főispán megszünt főispán lenni, — le fog k o s z o n n i

De hát miért is párbajozott a főispán?

A főispán azért van közöttünk hogy felügyeljen a törvényhatóságra, s hogy e szerint a rendőrség mulasztásait is megtorolja. A rendőrségnek ha egy párbaj tudomására jut, köteles azt minden erejéből megakadályozni, mert ha ezt nem teszi, vétkes mulasztást követ el, és büntetetik. Már most. A főispán kell hogy szintén örködjék a közbékére, s ha ő, a ki a rendőrségnek is feje, tudomást szerez egy párbajról, oda kell hatnia hogy azt rendőrségével megakadályozza, mert ellencseben ő lesz a mulasztó.

Es Jankovits Aurél, a törvényalkotó és szervező kormányának bizalmi letéteményese m a g a p á r b a j o z i k! Nem tiszteli annak a kormányának törvényeit, melynek képviselője.

Ez a példa szomorú; ez a példa visszataszító társadalmi életünkben, s ha a főispán eme cselekedetét számban vesszük, eggyel több oka leend a nagy közönségnek, hogy a törvényt is lábbal tipró főispántól tisztelést és bizalmat jövőre lehetőleg megvonni iparkodjék.

Bácsmegeye és az iparkamarák rendezése.

Küszöbön áll az ipartörvény revíziója. Gróf Széchényi Pál, a földmivelés- ipar és kereskedelmi miniszter ur öngyermelősége az erre vonatkozó törvényjavaslatot pár nap előtt az országgyűlésnek már be is nyújtotta és annak rend-

szeres tárgyalása nem igen sokáig fog magára várattatni, mert e törvényjavaslat hivatva van egyelőre vált szükségeket segíteni és jobb állapotokat teremteni az ipar és iparkereskedelem terén, melyeknek sanyaru helyzete a kérdés hosszas halogatását, elodázását immár leteretelenné tette. Az ipartörvényi novella és az abból várható eredmények tüzetes fejtegetését ezúttal mellőzve, egy más, az ipartörvény revíziójával szerves összefüggésben levő ügyhöz óhajtok, szerény indítványt ép. hozzászólni.

Az ipartörvény revíziója alkalmából, mint annal szükségszerű folyománya, a kereskedelmi és iparkamarák is újból szervezeti fogják; Bácsmegeyének is e terén egyelőre szükségletei vannak: itt az idő, hogy e tárgyat felszólaljunk, nehogy a szervezés, szükségleteink ellenére megtörténjen, és után jöjjünk a köpönyeggel s azzal utasítsanak vissza esdeklésünk, mert nem szoltak előbb, néma gyermeknek az anyja sem érti szavát.”

az 1868-ik VI. t. c. 3-ik §-a szerint: „a kereskedelmi és iparkamarák hivatása és kötelessége:

a) A kereskedés és ipar, valamint az e terén működő osztályok szükségait folytonos figyelemmel kísérve, **czészerü javaslatokat készíteni, ezeket a miniszter elé terjeszteni**, ugy annak és az ország törvényhatóságainak, kereskedelmi és ipar ügyekben, a kívánt felvilágosítást vagy véleményt kiszolgáltani, **a szak képzést, egyáltalában a kereskedelem és ipar fejlődését közvetlenül előmozdítani.** c) A kamarák kerület kereskedelmi, közlekedési és ipar viszonyainak **ál-lásáról, az e részben tapasztalások, panaszok és kívánalmairól**, a miniszterhez minden év végével rendszeres évi jelentést tenni. g) A miniszter által véleményezés végett időnkint összehívott egyetemes kamarai gyűlésekbe vagy bizottságokba tagokat küldeni. E törvény oly világos, hogy semmi fejtegetésre nem szorul: szerinte az ipar és kereskedelmi kamarák letéteményesei a kerület összes idevágó életérdekeinek; szószólói feléle és fejlesztői lefelé! Ha az államgépzet e fontos tényezője kellően működik, benne a közjólét előmozdításának egyik legfontosabb emeltyűjét bírandjuk. Pedig az anyagi jólétnek óriási befolyása a szellemi haladásra és az általános boldogulásra szembevetendő; a szegénység, a nyomor, erkölestelenség és etajlásodással jár és visztal. Az emberiség mivélőzése történetének számtalan adatával van bebiztosítva a nemzet Széchényinek programja: legyen hazánk először gazdag, lesz akkor mivel is, gazdag és mivel lép pedig mindig kívívja a szabadságot. — Ki ö z i n t e n s z e r e i f e l e b a r á t j á, az nem a chinaiakon, hanem szomszédján kezdi a felebarátj szertret gyakorlását; ki igazán szereti hazáját, az szülőhelyében, aryamégéjében szerzi a hazát, és a hazában első sorban szülőhelyét és anyamegyéjét.

E szempontokból kiindulva, nehogy sokat markoljunk s éppen azért keveset fogjunk, nem terjeszkedünk ki az ország összes iparkamaráinak beosztásában, meggőződésünk szerint, szükségképpen nyilvánulandó iparpolitikára: hanem anyamegyékben a hazát és a hazában első sorban anyamegyénket szeretve, annak az ipar és iparkereskedelmi terén való haladási és felvirulási jogos postulatáimaira akarunk utalni, hogy azok az iparkamarának országos szervezése alkalmával, kombinálva az ország általános érdekeivel, melyeknek a vidéki érdekekét észszerűen mindenkor alá kellend rendelni, lehetőleg tekintetbe vételessenek.

Az alább kimutatandó adatok alapján, Bács-Bodrogh megye, fontos közlekedési eszközei, a Duna, Tisza, Ferencz-csatorna, vasut és műút bázis, nagy produktív képessége, de különösen az ipar és kereskedés fejlesztésére páratlanul kedvező földrajzi fekvése folytán, mely azt a déli, de kivált a keleti kereskedés parkpontjává tehetné, megérdemelné, sőt igényelhetné is azt, hogy összes idevágó életérdekei öntudatos és egységes vezetésre bizassanak, vagyis, hogy a megye központján Bácsmegeyei önálló kereskedelmi és iparkamara szerveztessék! Ez óhajindokai a következők:

I. Bácsmegeye összes népessége: 638,063.

Ebből a férfi népesség 314,441; és pedig 40,255 földbirtokos, 1918 haszonbérlet, 191 gazdaszt, 18,734 szolga, 34,350 munkás. E szerint a legfontosabb kereskedelmi cikkeket szolgáltató földmivélés 121,703 embert foglalkoztat. — Ipparal foglalkozik 19,766 önálló vállalkozó, 44 üzletvezető, 10,224 segéd, 4984 tanonc, 1574 munkás és 310 kiségitő. Az iparral foglalkozók száma 36,922. — Kereskedéssel foglalkozik: 4288 önálló vállalkozó, 290 üzletvezető, 1238 segéd, 519 tanonc, 416 munkás és 95 kiségitő. Összesen: 6846. — A megye női népessége 323,625, ezekből a földmivelésnél 14 667, az iparral 3295, a kereskedésnél 1041 talál munkát. Ha mind e számokat egybe vetjük, megyénkben földmivélésnél 136,360, iparral 40,217, kereskedéssel 7887 egyén foglalkozik és így megyénkben a földmivélés, ipar és kereskedéssel foglalkozók fösszege 184,474. Egy 638,063 lakossal bíró megye, — kik közül egy önálló ipar- és kereskedelmi kamara létesítése 184,474 adófizető lakosnak közvetlen, 453,589-nek pedig közvetett életérdekeit képezi, méltán igényelhet e tekintetben egy kis figyelmet.

2. Bácsmegeye — hivatalos statisztikai adatok alapján szölok — az adóképeség tekintetében első megyéje volt az országnak, a fizetett adóösszeg tekintetében pedig a második. Pestmegeye csak Budapest segélyével tesz túl rajta s az is csak a fizetett adóösszeg, de nem adóképeség tekintetében. Ily megye méltán igényelheti azt, hogy ipar- és kereskedelmi érdekei kiváló ápolásban részesüljenek, mert hisz ezeknek fokozott felvirágoztatása végeredményeiben nemcsak a magán, de a közérdeknek is hasznára válnak.

3. A kiviteli kereskedés tekintetében Bácsmegeye a legfontosabb pozíció az országnak. Kereskedelmi és iparkereskedelmi exportunk legfontosabb iránya délfelé, illetőleg délkelet felé van. Sokat lehetne ennek beigazolására felboznom, de mert ez általánosan elismert igazság, minden példát mellőzhetnék. De álljon itt mégis egy példa. A liszt, mint iparkereskedelmi cikk, Német-, Francia-, Angolországban és Amerikában nem talál hálás piacra. Tessék csak a Pester Lloyd üzleti rovatát két hétig figyelemmel kíséreni; a liszt árak ott oly nyomottak, hogy az, aki ott sáfárolkodik, oly lejtőre lép, melynek bulás a vége. Brazília az egyedüli hely nyugat felé, melyet budapesti és szegedi nagy malmaink tekintetbe vesznek, de csak is akkor, ha a felhalmozott nagy készletet — nehogy keserűvé váljék, mit bílanct keserülne meg — abschiebolják nyakukról s ha nyereséggel nem is, de legalább veszteség nélkül lerázhassák!

Német-, Francia-, Angolország és Amerika az ipar és iparkereskedelem terén oly mérhetetlenül felettünk állanak, hogy velök mostanság észszerűen bírokra nem kelhetünk. Egy lehet csak jelszavunk: Keletrre magyar! Ha most az ország kiviteli kereskedelmének ezen kétségbe vonhatatlan legfontosabb irányára vagyunk tekintetű, vessünk egy pillantást a térképre és szembevetjük, hogy ezen országos kereskedelmi irányzatnak sarkpontja Bács-Bodrogh vármegye, mely így az exportra nézve az ország legfontosabb pozíciójává lesz s azért nemcsak megyei, hanem egyúttal, sőt még inkább országos érdekek egy öntudatosan vezérlő testület kezébe letéteszenek.

4. Bácsmegeyét e hivatalának betöltésében hatalmasan elősegítik gazdag közlekedési eszközei. A Duna, Tisza és Ferencz-csatorna, mint a legelőszöb közlekedési utvonatok; a nagy mértékben kiépült és háló a megye érdemes fő- és alispánjának folyton-folyva legnagyobb buzgalommal — a legfőbb irányokat tervszerűen egybekötő — építő műutak; az „alföldi” és „Budapest-zimonyi” vasut; a kiépítés stádiumában levő baja-szabadkai és szabadka-zentai szárnyvasutak, az engedélyezett palánka-újvidéki vasut, — nemcsak a megyei kivitelnek minden lehető módot nyújtanak, hanem az országos transzmissziós, átmeneti kereskedésnek is szükséges levezetést eszközöndik. Ha tekintetbe vesszük a szerbiai és törökországi részben kiépült, részben épülési stádiumban levő vasutak Konstantinápoly és Szaloniki felé vívó egyenes csatlakozási utvonatait;

Bácsmegeye Zimonyon át távol keletre és délkeletre vezetó utvonalaiknak fontossága egész erájében szembetűnő.

5. Bácsmegeyében 136,370 adózó polgár foglalkozik földmivéléssel; 40,217 iparral, 7387 kereskedéssel s így a 136,370 gazdasági foglalkozóval szemben 48,103 egyén foglalkozik iparral és kereskedéssel. Már a számarány is mutatja, de különben is tudjuk, hogy Bácsmegeye a nyereségtelenség tekintetében az ország elsőrangú tényezője. Ha azt akarjuk elérni, hogy közállapotaink javuljanak; hogy ne a külföld vegye át a pénz pénzt nyers áruinkat s mi meg készített drágán vásároljuk vissza, ami az elsőgenyedés czégetes lejtője, a melyre — fájdon — eljutottunk; szükséges, hogy a nyereségtelenség elsőrangú tényezőzők s így Bácsmegeye is azon helyzetbe hozassanak, hogy iparérdekei oly emelkedést tüntessenek fel, hogy saját nyelés terményeinket magunk készíthessük ki s így az ezégekért eddig külföldre vándorolt pénz zsebköbe maradjon sőt azoknak dél- és délkelet felé való exportálásáért pénz vándoroljon be hozzánk, csak akkor remélhető, ha ipari és kereskedelmi érdekeink fejlesztése, egy a helyszínén levő s a közvetlenség megbecsülhetlen előnyével bíró tesztület feladatává tetétnék.

6. Országos és megyei iparkereskedelmi exportunk legfontosabb iránya, mint első lépés Szerbiában van. Ausztria-Magyarország 1882-ben Szerbiával kölcsönösen legtöbb kedvezményű kereskedelmi szerződést kötött, — s mégis azt tapasztaljuk, hogy míg hazánk a szerbiai összes bevételnek 75 százalékát tette, ott újabb időben angol, francia és német versenyzők élénk vállalkozási szelleme szűnet nélküli tevékenysége és okos előzékenysége rovásunkra mindinkább tért foglal ugy, hogy most már alig van kereskedelmi-cikk, melyben a szerbiai piacokon veszélyes konkurrensaik nem volnának! S mi ennek az oka? A mi kereskedelmi hadjárataink rendszeretelensége és ennek folytán tértoghalás helyett inkább tért veszünk és a Concentrirung nach rückwärts káros terére szorulunk.

Bosznia és Hercegovinában a magyar kereskedés nagy hódításokat tesz, mert ott eksportunk rendszeresítve van. A magyar általános hitelbank Szerajevóban fiókot nyitott s kezébe vette a gyarmatarúk és mindennemű kereskedelmi és iparkereskedelmi cikknek szállítást, fáradhatlan ügynekei folyton beutazzák a vidéket, üzleteket kötnek és a szükségletekről informálják megbízóikat.

A modern nemzeteknek, a piacokon vívott vérvétkül, de a nemzetiek sorsát eldöntő nemzetközi élethalál harcaira nézve az első család Szerbiában kell megnyernünk. Előnyünk a földrajzi fekvésben van, ezt ki kell használni. Angol és Franciaország — nemcsak előnyösebb szerződéseinknél és a vámtarifái különbözeteknél fogva, hanem azért is, mert áruink szállítási díja, az ut rövidségénél fogva csekélyebb, mi a termények árára döntő befolyással van — Szerbiában könnyen legyőzhetők! A hadművellet kiindulási pontja Bácsmegeye, ezt tehát a haladás minden eszközével ki kell stafirozni.

7. Bácsmegeye 48,104 iparosa és kereskedője ugy is fizeti ingyen a budapesti kereskedelmi iparkamarának a tekintélyes kamarai-adót és onnet évek hosszú során cserébe semmit sem kapott, de nem is kaphatott, mert Budapest ez irányú érdekei a mieinkkel nem szolidárisok; ez iparkamarai-adó árán, az ország minden mögterhelteése nélkül, a Bács-Bodrogh megyei iparkamara fel volna állítható.

Nem tudom, hogy a felhozott érvek elég nyomósoknak fognak-e találni, hogy felsőbb helyen tényekben nyilvánuló méltánylással részesüljenek: egyről azonban meg vagyunk győződve, hogy Bács-Bodrogh megye méltán köztisztviselőben álló nagyérdemű főispánja, Sándor Béla ur ó méltósága ki iránt a megyében, ahol csak az ipar érdekében jártam, mindenütt határtalan bizalommal és nagybecsüléssel találkoztam, valamint eddig is minden közhasznú törekvést lelkesen támogatott, e közviszágletnek is felsőbb helyen hathatós szószólója leend: feladatul nagyban elő fogja mozdítani, az, hogy ügyeinknek oly ministerium előtt lesz szólója, hogy az ipar és

kereskedelemben érdekeltnek halhatatlan érdemeket szerzett magának.
Ha Bácsmegeye önálló kereskedelmi és iparkamarájának szervezésére felhozott eme szerény vélemény illetékes helyen elég nyomósnak nem találtatnék, legközelebb bátor lesznek iparkamarai beosztásunkra vonatkozólag oly módosítványt előterjesztetni, mely bár nézetem szerint ugyan nem felel meg az irányú életérdekeinknek, mint az önálló megyei iparkamara, de mégis előnyösebb volna, mint a budapesti beosztás, a melytől eddig csak azon egyetlen egy előnyünk volt, hogy — iparkamarai feljainkat pontosan átvette.
Zombor, 1884. február 12-én.

Dr. Margalits Ede.

Még egy szó a nagytemplom kijavítási munkálatáról.

Multkori ígéretemet beváltandó, a következőkben adom elő nézetemet a templom biztosítási munkálatok meghatározására vonatkozólag.
Mindenek előtt elkészítendő a templom összes tervai t. i. az alaprajzok, metszetek, nézetek s constructiók. Ez után meg kell egyenkint vizsgálni a repedéseket, megállapítani a netán majd szükséges rekonstruációkat s végre a részletes költségvetést.
A kivétel a következőképp volna eszközölhető. Először is egy állást kellene készíteni még pedig oly formán, hogy az ide-oda toltatható legyen. — Igaz hogy egy ily állás bekeverülne 2000 forintba de ez nem lenne kidobott pénz, mert a templom tatarozásánál is szükség lesz rá és azonkívül a város azt több felé észszerűen használhatná s egy ily berendezési állással a város csak a templom tatarozásánál sokkal nagyobb összeget takarítana meg.
Használható volna a többi városi épületek javításánál is és esetleg a tervezett új templomok építésénél s végre magánosok épületeinek javításánál herbe adható volna s ekként a városnak a befektetett összeg minden esetre vissza térítenék.
Ezen állásról felmérendő az épület belseje s elkészítendő az alaprajzok s metszetek. Az épület nézetének felvétele esetleg felszínre is eszközölhető, a melyről aztán egy mértani rajz készítenék. — Okvetlen szükségesnek tartom valamint a templom külső díszítésére is fordítani mert jelenlegi kinézése egy falusi templomnál ugyan megjárja de nem felel meg azon követelményeknek a melyeket Szabadka város fő templomától ma már megkívánunk.
Az említett előkészületek megtétele s a felvételek foganatosítása után lehet csak alaposan megmondani, hogy hol mit kell javítani? mert csak akkor leszünk tisztában az iránt, hogy van-e baj s hol mily baj van; de a nélkül lelkiismeretes vélemény egyáltalában nem adható.
Egyet azonban nem mulasztathok el már most megjegyezni. Ha ugyan is a személy csak ugyan veszélyeztetve volna és a boltozatok oldal nyomásának a falak ellentámasztani nem bírának, akkor az ugy is meg nem felelő s díszetlen vasrudak helyett a jelenlegi különben is izléstelen két sekrestye helyébe a templom mostani vagy netalán új stíljének megfelelőleg két szárnyépület lenne építendő. Ez egy részt a szilárdági feltételeknek teljesen megfelelné s azon kívül ha bár nem nagy mértékben is a templom nagyobbodnék s külsőleg díszesebbé válnék.
Ezeket tartottam szükségesnek az érdekeltek felek s a közönség fölvilágosítására előadni, arra hogy teljesen kész, részletezett tervekkel álljak elő, itt nem érzem magamat hivatva, arra nincs időm sem terem.

Mácskovic Titusz.

Szinigazgató választásunk.

Szinügyi bizottságunk e hó 12-én délután tartotta ülését, melynek egyetlen tárgya a szinigazgatók jövő 1884/5-iki évadra leendő megválasztása volt.
Folyamodtak: Lászi Vilmos (Szathmár), Szilágyi Béla (M. Várhely), Jakab Lajos (Sz. Fehérvár), Mándoki Béla (Győr) és Bogó Alajos (Nyitra) de az utóbbi csupán táviratilag jelentkezvén, figyelembe vehető nem volt.
Mosonyi Károly nem folyamodott. Hogy azonban port hirtessen a szinügyi bizottság szemébe, adott be egy előterjesztés-felét a pályázati határidő lejártá után, február 12-én s abban nem kíván egyebet, minthogy a bizottság a már beérkezett pályázati kérvények mellőzésével hosszabbítsa meg vele a szerződést. Ha a bizottság erre hajlandó, ugy ő nem kíván egyebet, mint eszközöltessék ki részére 2000 ft évi subventió és biztosítassék teljes időnybérlét.
A szinügyi bizottság még ezen elkésett jelentkezést is jóakarattal figyelmére méltatta, s behatárolta vita után határozatba ment, hogy hivassék meg Mosonyi Károlyt azonnal, s ha a régi szerződés mellett hajlandó átvenni színházunkat a jövő évre is, ugy megválasztják, de a subventió miatt folyamodjék a közgyűléshez.
Mosonyi Károly azt igen jól tudta, hogy elsőbbséget adnak neki mások fölött annál is inkább, mert társulata hiányainak kiegészítését is megígérte, de komoly szándéka nem lévén, jónak látta az ülésbe hivatás elől Zomborba utazni. Az ő jelentkezése tehát komolyabb megfontolásra sem volt érdemes, s korán észre lehetett a ké-

relem hátterét, melyről azonban épen az ő érdekében hallgatunk.
Neki Arad kell, s mintán ez évi november 1-én az aradi új színház — a hírlapok állítása szerint — okvetlenül megnyitják, a mi színházunkkal csak bujdosit játszik.
Es daczára Mosonyi Károly ezen eljárásának, mégis akadtak a kik a többi pályázóra szavazni sem voltak hajlandók, sőt voltak a kik nyílt szavazást követelvének, jegyzőkönyvbe vétetni kérték, hogy ők Mosonyira szavazzanak. Ez indítványt a bizottság elvetette ugyan, de miután ezen indítványozók nevüket a nyilvánosságra ohajták hozni, kedvükért és érdekükben megnevezük őket.
Szavaztak kilenczen
E kilencz közül hárman és pedig dr. Kráhl Lipót, Kovacsits Ágoston és Birkás Lajos szavaztak Mosonyira, a többi hat szavazott Mándoki Bélára.
A jövő szini évadra tehát megválasztott Mándoki Béla.

* * *

Mándoki Béla szintén egyike a vidéki jobb igazgatóknak, habár jelenlegi szintársulata nem áll ott a hol Mosonyi. Kérelmében e körülményt maga Mándoki is jelezte, de egyben előzetes ígéretet is tön, hogy megválasztása esetére Szabadka város közönségének igényeit szem előtt tartva, oda igyekezend, hogy a jelenleg itt működő társulat az általa alakítandó fölül ne haladjon.
Ez az ígéret szép, s ha Mándoki szavának ura akar lenni, még most be is váltható, mert a szerződéses a színeszet körében nem fejlődtek be.
Kellően méltányoljuk mi Mosonyi Károly főrekvésit és társulata tagjainak tehetőségét, de tudva azt, hogy ő körülöklől el vágyik, hogy őt csak a kényszerűség hozza közénk s hogy Arad fölötté is áll a mi városunk színházi közönségének és így visszatörévé ki is magyarázható, részünkről csak helyeselni tudjuk a megjelölt választást. Helyeseljük pedig azért is mert könnyen megeshetett volna, hogy ha az aradi színház megnyílik, mi szinigazgató nélkül maradtunk, vagy — a mi még ennél is rosszabb, — Mosonyi Károly neve itt szerepelt volna, de jó társulata aradon játszóék, mig itt: hogy a szerződés a hogy usy be legyen töltve, lett volna szinársulatunk olyan, a milyentől mentes meg az Isten!
Es a mit itt, mondunk csak akkor nem következett volna be, ha Arad színháza ez évi nov. hó 1-ére meg nem nyitattik; a mi pedig ma már föltötte kérdéses.

Színészetünk.

Szombathely febr. 9. Hegyi Aranka jutalomjátékú előadott „Lili” három felvonásos bohózatot operettje. Hegyi Aranka iránti tükintetből szerencsétlenül bennünket Solyomosi Elek is, a népszínház kedvelt komikusa is, s ennek köszönhető, hogy az est egyike volt a legkiválóbbaknak. Két elsőrendű színész játszván a főalakokat, a pikáns darab nagy hatással adott. Segítettek benne a mellékszereplő helybeli színészek is, kik közül Dezséri, Halassi és Breznay voltak a dícséretre méltók. Az érdeklődés természetesen a vendégek felé irányult. Solyomosi valóban oly mulattató volt, hogy gyakran egy arcomozdulata kacagásra fakasztotta a közönséget, mig Hegyi Arának éneke és játéka egyaránt hódított. Bár a jeles művészeket gyakrabban üdvözölhetnők szinpaduonok!
Vasárnap febr. 10. Balázs Sándor a „Körösi lány” cz. 3 felvonásos népszínműt adotta a közönség nagy unakozásai közt, melyet egyedül a dal- és érdekes szerep-epizódok tették tűrhetővé. Dezséri mint Kaezér, Csabó mint Kádár, Lénárdné mint Kádár felesége, Aradi (Orszike) Tatai mint „Körösi lány” Várdai és Tiszai mint asztalos legények és Breznay mint Tibula dícséretet érdemelnek. Szép dalaival, melyek közül hármat Gaál Ferencz zenedei ksmesterünk irt, gyakorta hódított Tatai és mulattató játékaival a leleményes Tiszai.

Hétfő, február 11. „Millimári” Almási Tihamértől.
Kedd, febr. 12. Másodszor adatott Sardou híres „Fedora”-ja. Márkus E. és Kazalisky játszottak a főszerepekben s mondhatjuk teljes sikerrel. Játékuk valóban művészi volt, mely a közönség izlésével is találkozott. Hathatós példa arra, hogy a közönség tudja méltányolni a valódi művészi játékot is, nemcsak a bohóságokat. A szereplők közül — kik valamennyien betöltötték szerepüket — kiemelkedő alak volt még Halassi, Dezséri és Aradi.
Szerda, febr. 13. „A kékszakállu herceg” adatott élvezetes előadásban. A játszóik közül kiváltak Zajonghi, Breznay, Tiszai, Dezséri, Ajtai, Tatai Locsarekné, és Rónaszékiné.
Csütörtök febr. 14. Csabó Imre jutalmú Csiky Gergely „Bozóti Márta” cz. színműve adatott Keeskeméti E. ujonnan szerződött tag első fellépte. A darabot és a szereplőket a nevezett darabban többször látván, csak sajnálkozásunknak adunk kifejezést, hogy a jutalomjátékon oly kevés közönség jelent meg, jóllehet a darab bérletben adatott. Az előadást élvezetessé tette az összes szereplők játéka. Keeskeméthyről — most lévén őt alkalmunk először láthatni, — bővebben nem nyilatkozhatunk; de csinos megjelenése, értelmes beszéde, átértett, de még elfogult játéka a közönségnek kedvező hatást kel-

tett. Vegye az aratott tapsokat biztatónak serkentőnek, mely ugyis majdnem egyedüli jutalma a színészeknek, kinek alkotásai nem maradnak fenn, hanem a perc eltűnével azok is eltűnnek!

Hetiműsor.

Vasárnap, 27. „Vereshaju” énekes népszínmű, d. u. 3 és fél órákor „Legjobb az egyenes út” bohózat és Frankl Mór 10 éves Európai híres számoló művész fellépte, leszállított árak mellett.
Hétfőn, 18. „Három kalap” fr. vigi. és Frankl Mór 10 éves számoló művész fellépte.
Kedden, 19. „Királyné csipkekenedője” vig op. op. és Frankl Mór utolsó fellépte.
Szerdán, 20. „Lowoodi árva” színmű.
Csütörtökön, 21. „Essefgrófi” dráma Aradai Ida jutalomjátéka.
Szombat, 23. „Kertész leány” új vig op. új bérlet I. sz.

Értesítés.

A szabadkai főgymnasium tanártestületének a f. 1883—84-iki tanév kezdetével hozott határozatához képest az intézet ifjúsága ezentul minden évben Arany János koszorúsunk emlékére a költő születésnapján, vagy ha az hétköznapra esnék, az ahhoz legközelebb eső vasárnap „iskolai ünnepélyt” rendez.
Arany János mint tanfőúr s mint oly író akinek műveit a gymnasium valamennyi osztályában olvassák, sokkal magasabban áll, sem hogy az ő megünnepeltetéséhez csak szó férhetne; erkölcsi integritása pedig oly nagy, hogy őt bátran állíthatni követendő mintaképül az ifjúság elé. Mindezeknél fogva midőn ezt előzetesen felemlíteni kötelességünknek tartjuk, egyuttal azon biztoss reményben vagyunk, hogy a jövő márczius 2-án megtartandó ünnepélyen a nagyérdemű közönségnek minél nagyobb részvételével fogunk találkozni.
Az ünnepély sorrendjét s a megtartás helyét f. febr. 24-én fogjuk közöndömásra hozni.
Kelt a Szabadka városi községi főgymnasiumban 1884. febr. 16.

Az igazgatóság.

Helyi hírek.

A sebes hajtás sok veszedelmet okozott már és okozhat még, s daczára ennek nálunk erre nem ügyel senki. Szép időben, különösen vasárnap délutánonként vezetett sebességgel száguldoznak a fogatok a kövezeten, s ámbár a konstaberek ott ácsorognak, nem szól az egyik sem, mert hát az „urak kocsiaknak”. A szegény fuvaros ert gabéivel küssé kilép az utról, bevisszik, megbírságotják, a kocsiakzó gavallérokat pedig engedj lepton-nyomon szétrobantani a sértő közönséget. Kapitány ur! — rendet kérünk.
Időjárásunk annyira enyhe, hogy az orgona bokrok fakadoznak, a vadribizli gyökéhsajtái egy-két centimetryre kibújnak a földből, sőt láttunk Pálicson olyan csipke rózsákat, melyeknek 6-7 centimetrynyi új ághajtásai vannak.
Huskimérvő üzereink azt a furfangos fogást használták eddig, hogy a bárány-birka huson lévő felső kövérséget felújítják, hogy a hus kövérebbnek lássék, s a hus ezzel is takartasék. Ily módon a már kékülni kezdő 4-5 napos vágásokat is kimérték, mert csak szakértő ism rhette fel a hus állott voltát. Főorvosunk e visszaéléseknek elejét veendő, jelentést tett a rendőrségnek, s jövőre az ily „felújít” és kiméresre szánt husmérték elköboztatnak. Helyesen.
Spongyát reá! A marhás levelek kiadásával megbizott irtok ur, felette gyengéd figyelemmel környező rokonait; kulesoljuk pedig ezt azon körülményből: mert ez ideig el nem mult egy országos vásár sem anélkül, hogy a városaháza ódon ugyan, de még mindég elég melegt terjesztő falai között, különféle minőségben sűtkérező rokonait a vásári marháslevelek kiadásánál ne alkalmazzák, vagy azok alkalmaztatását kivinni ne ohajtaná. — Tiszta szín arany ily figyelem — oldalt, — de köve hiszszük, hogy teljes arczában a választóvívzelei érintkezést kiállana, mert rokonokat ott tolni fel, hol azoknak épen semmi helyük nincsen, ez lehet ugyan nézete szerint rokoni figyelem, — mi azonban inkább tulkapásnak neveznök azt már azon oknál fogva is, mert feltételezzük az illető hivatalnok uról, hogy a szervezési munkálatokat legalább hallás után ismeri, már pedig azokban fenti teendő végzésére az irodaiszemélyzet, és nem a dózsámtisztés végrehajtó van hivatva és pedig annál kevésbé: mert a passzus kiadás soha sem képezte és nem is képezheti liquidatio tárgyat. Főkapitány ur! Spongyát reá! (Beküldetett.)
A sok fényes és sikerült nyilvános balók közleményei mellett jól esik lelkünknek, ha társas életünk olyan mozzanatai felől is megemlékezhetünk, melyek még csak néhány év alatt is mint nemzetünk ősi erényei tiszteltettek, de a melyeket a civilizáció már-már kiirtással fenye-

get. Erijük ez alatt azon fesztelen családi összejöveteleket, a melyek föl-g nálunk, magyaroknál a barátságban is szinte vendégszeretethek ugy szólván mellőzhetlen kifolyásai. Egy ilyenről kívánunk tehát szólni az alkalomból, a melyet néhány szabadkai előkelőbb családnak nyújtott a közbeesülésben élő Vojnits-Vojnits Etelka urhölgy, midőn barátságos estélyre gyűjtötte össze termeiben azon szüloket, a kiknek gyermekei az ő kedves unokáival együtt nyertek tánczoktatást, a tanítási ügyességéről és sikereiről előnyösen ismert Glück Emil budapesti tánczmestertől, — mely alkalommal a 8-12 éves gyöngy apróságok valóban dícséretesen mutattak be e nemben ismereteiket és ügyességüket. Glück ur hat heti tánclecke folyamát. — a három Rohonczy gyermekek (Vojnits Etelka urhölgy unokái, továbbá Magyar Imre, Gábrly László, Vojnits Jekab, Polyakovits Alajos, Manojlovits Sándor és Perczel Mór gyermekei, — közpróbattétel kívánta a szüloek és rokonok jelenlétében befejezni, s ezen öhajtatást a fent tisztelt urhölgy akképen tette lehetővé, hogy a gyermekeket — szüloikkel együtt saját termeibe hívta meg, a hol is az esti 7 órára már mind összegyűlt vendégeket gazdag és finyes vacsora, tea, kávé, hűsítő sat. s Piros Jóska heted magával várta, s ezután következett a tánczpróba. Itt meg Glück ur mutatta be tanítványainak ügyességét, kecses mozgását, tánczközben való szerény fesztelenségüket s egyéb jelességüket. A divatos és nemzeti tánczok mellett, minők csárdás, kórmagyar, francia nyéges, polka, valzer, még a spanyol és lengyel nemzeti kettős tánczok lettek egy-egy jelmezes tánczár által bemutatva oly sikerült módon, hogy a jelenvolt szüloek és egyéb rokonok elragadtatását, teljes elismerését s mesterük méltányoltatását vívták ki. De az egésznek főnyújtját még is a magas háziasszony szeretetreméltó szívelyessége képezte, a ki különbséget nem ismerve rögtön és újabb vendégei között, mindenik iránt egyenlően kedves volt s mindenik gyermeknek anyja volt, valódi mintaképet nyujtva azon antik magyar gazdasszonyoknak, a kikre oly jól esik gondolnunk, ha olvassuk nemzeti életünk multját. Fogadja mindannyiunk legmelegebb köszönetét, s azon szívbeli kívánatunkat, hogy őt az Isten szeretett unokái javára s mindnyájunk örömeire minél számosabb évekig éltesse! egy jelen volt.

Az I. és II. osztályu kereseti adó a folyó évre kivetteten, a kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-a értelmében folyó évi február hó 21-től 28-ig bezárólag vegyis 8 napra a városi adóhivatalban közzszemlére kitétetnek. Felhivatnak az illető adókötelezettek, hogy ebbeli adójukat tekintsek meg, és a kik a kivetésben meg nem nyugszanak, az ellen irásbeli felszólamlásaikat 15 nap alatt a városi tanácsnál adják be, és pedig azon adózók, a kik a kérdésben forgó adónemmel már a mult évben megrová voltak, a lajstrom kitételének napjától, azok pedig, kik ezen adóval a folyó évben első ízben rovatnak meg, adótarozásuknak az adókönyvecskébe történt bejegyzésétől számítandó 15 nap alatt. Megjegyeztetik, hogy az elkéssetten beadott felszólamlások figyelembe vétetü nem fognak.
Baleset. Hegyi Mátás ludasi lakos f. hó 8-án hazulról nejevel együtt eltaozott s otthon hagyván őt kiskoru gyermekeiket. Az apróság kútygyébe akadt arjuk töltött puskája s azazal játszadozni kezdetek. A többi közt a 9 éves Róza is kezébe vette azt, s 13 éves Mária testvére ráfogta elstöttöte, kinek a gölyó szemkeresztül agyába furdott és rögtön meghalt.

A dikics. Kalmár József papucsos a vele egy házban lakó ifj. Szikra János csizmadiaival f. hó 11-én reggeli 5 órákor összeveszvéen ezt dikicsével hasba döfte és így veszélyesen megsértette.

Hamis tíz forintos. Ifj. Spiczler Ignác helybeli szatócs f. hó 11-én a borfogasztási hivatalban egy tíz forintosall fizetvén Tuba József tisztnek feltűnt, hogy a bankának ép ily sorszáma van, mint egy az imént kezeben megfordultnak. A különben teljesen kifogástalan külső bankót rögtön a k. adóhivatalban megvizsgáltatván az görösó segélyével hamisítottnak tűnt ki, szabad szemmel tekintve azonban mit sem különbözök a valódiaktól; — szóval a lehető legtokeletesebb hamisítvány. Spiczler állítólag M. czonka György nevű szomszédjától kapta, kinek pént váltott. A vizsgálat folyik. Hihetőleg több ily hamis tíz forintos is van a közönség között forgalomba hozva, miért is ovatosságra intjük olvasóinkat.

Hamis 10 frtos bankjegy. A helyb. kir. adóhivatalnál f. hó 11-én három darab 10 forintos bankjegy fedeztetett fel. Ezen hamisítványok 1220, 180021 — 1220, 045353 és 1196, 002396 számokkal vannak ellátva s fénykép útján készitve. A lenyomat jól van eltalálva de tulságosan sötétkékre van festve, mely oknál fogva azok a valódiaktól könnyen felismerhetui, a papir pedig tulságosan enyves, minélfogva keményebb és törékeny.

Arday Ida kedves művésznőnk e hó 21-én veszi jutalomjátékát. Tudva azt, hogy közönségünk mily sokszor részeltett tapsalban a jutalmazandót, megvagyunk gyözdöve, hogy az előadásán tömeges megjelenésével is megtisztelendi.

Mamuzsits-Antunovits lapszerkesztő konsortium tetemes összeggel és régibb idő óta hátralékban van a nyomdaköltségekkel. No de ez az ő dolguk, — régi szokásuk a nyomdászt ki nem fizetni. A mi azonban ma egy hete történt, ahhoz már van szavunk. Perits Simon nyomdász a B. Ellenőr” kiadását megtagadta, a

kérte az adósság megfizetését. Ekkor Kopunovits Károly csendbíró s a h. polgármester megbízásából (?) megjelent a nyomdában, s felkérte a nyomdászt a lap példányok kiadására, a ki a szép szónak engedett is s a kiadást megígérte. A szerkesztő ekkor hóna alá csapta a lapot, s a nyomdász tiltakozása dacára csendbírósi fedezet alatt odább állt. Jóllehet a nyomdász rablásnak kiáltotta az ily „expediitót” — Ugyan sokra vitték a Mamuzsicsok, de velők az új polgármester is, ha ez értesülésünk eléggé alapos. Pedig az.

A közönség köréből.*)

Nyílt kérelem a helybeli törvényszék elnökéhez.

Az igazság szolgáltatás érdekében szólunk s így azt hisszük szavunk nem fog a pusztában kiáltó szóként e hangzani

Ugy a helybeli kir. Törvényszékénél mint a kir. Járásbírósnál a beadványokra, vagy tanúkihallgatásokra hónapok mulva kap az igazságot kereső tárgyalási határnapot; ennek oka a bírósági személyzet csekély voltában kerendő egyrészt, de másrészt a kezelő személyzet is oly csekély számban van alkalmazva, hogy a még csekély számú bírósági személyzet feldolgozott munkáját sem képes lefizetni időre s így egyes bírák arra támaszkodnak, hogy sürgesse az ügyvéd az expeditiót, ha egy, vagy két hónapra kapott is határnapot.

Nagyon sokat lehetne a mi törvényszékünk-nél tapasztalható miseriákról írni, ez uttal csupán fehozunk egyet-mást és várjuk az orvoslást.

1) Egy eljárásbírói állás már hónapok óta betöltetlen.

2) A törvényszéki bírák — talán túl elfoglaltságuknál fogva — a nélkül, hogy az összes iratokat tüzetesen áttekintenek hoznak közbeneső végzéseket, észrevételezésekre, minek előtte az összes tanúk kihallgatva, vagy a szakértői szemle megéjtve lett, sőt állítólag elkészített beadványokat utasítanak vissza a nélkül, hogy a kézbesítési ivatek megtekintenek.

Arverésre 3—4 hónapi határnapokat tűznek ki. Egyes betejezett ügyek egész évig is feköznek és é r n e k itélethozatalra.

Harmadbírósi ítéletek 4—5 hónap mulva kézbesítettek. Pedig szigorú elnöki felügyelet mellett ilyesminek nem volna szabad megtörténni.

3) Hat még a kezelő személyzet?

A rendes írnokok az expeditióknál vannak elfoglalva és a tulságos sürgetéseknek, majdnem egész délelőtt értesítéseket adnak, vagy az egyes bíráknál majd mint jegyzőkönyvvel, majd mint tolmácsok szerepelnek.

Egy szük szobácskába be van tömve 6, mond: h a t d i u r n i s t a. Ha e piszkosfészekbe be megy valaki sürgetni, vagy utánnézni, valóban önkénytelenül Ubrik Borbála szerencsétlen esete jut eszébe; alig van annyi hely, hogy két ember mozoghasson. A rabok külön helyiségben vannak elhelyezve és bizonyosan nem oly tömött, mint e törvényszéki napszámosok, csak hogy azok az ügyesség felügyelete alá tartoznak. Hat még a hivatalos akták! A hol csak egy kis szabad hely van, még az asztal alatt is nyáláb számrá hevernek.

Az bizonyos, hogy e fészekbe csak oly egyen engedi magát bedugni, a ki naponkint mint qualificatus egyen 70 krnál többet nem képes keresni, hanem a mint 5 krral többet kap máshol, azonnal felrúgja a törvényszéket. Így majd minden hóban, de sőt minden héten változnak a díjnokok s igen gyakran megtörténi az is, hogy egy rendes írnok folyton a díurnistákat oktatja s az irodaigazgató nem győzi a fölmerült halmaz hibákat javíttatni sőt igen gyakran az ügyet ujjában írás alá adni.

Nincs az országban hivatal, a hol 1 frtnál kevesebbet kapjanak a napi díjnokok. Ez csak nálunk a Törvényszék és a járásbírósnál van így. Még az ügyességnél is 1 frtot kapnak. — Hogyan lehet ez? Az ügyesség csak nem tartozik más állam hatalom alá?

Emberiség szemyontjából és az igazság érdekében — ajánljuk példányképpül a kir. ügyességet; a hivatal szentsége, tekintélye, a hivatalnokok egészsége, az igazság szolgáltatás feje a feltüntetett és kézzel fogható miseriák fölött a lehető leggyorsabban intézkedjék.

Ez uttal elég legyen ennyi, szükség esetén többet.

Több ügyvéd.

* Közjóra törekvő felszólalások e rovat alatt díjmentesen közölhetnek. Szerk.

Irodalom.

„Hazánk” című történelmi közlöny 2-ik füzeté is elhagyta a sajtót. Tartalma: Kazinczy Gábor: Szerzem a forradalomban. — Majláth Béla: Széchenyi István 1850-ben. — Torma Károly: Rettégi György emlékiratai 1818—1766. — Ferenczy József: Gróf Dessewffy Aurél külföldi utazásáról. — Rényi Bezsó: A 64-ik zászlóalj. — Tárca: Az elkobzott első humoristikus naptár (id. Szinyei József). — Kazinczy Gábor havi törvényszék előtt (Abafi). A „Hazánk” havonként egyszer jelenik meg (juli és augustus hó kivételével) aigner Lajos kiadásában Budapest. Előfizetheti ugyanott, egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Ajánljuk olvasó közönségünk becses pártolásába.

Az „Ország Világ” legközelebbi száma olyan dolgokat tartalmaz, melyeket irodalmi esz-

mények sorában szoktak emlegetni. S. ouhág Pál a képviselőház alelnöke Resurrexit címen írt egy epigrammatikus költeményt. Degré Alajos kiténő regénye fokozott érdekességgel bonyolódik. Nagy nevű tudósok és történetírók Szilágyi Sándor közöl egy Luther ereklyét, mely a német tudományos világban is feltűnést fog kelteni. Az „Ország-Világ” valóban megérdemli a közönség támogatását. Képei minden hazai vállalattal nemcsak versenyeznek, de sokban megelőzik.

Fontos irodalmi hír. Már husz éve annak, hogy Vörösmarty Mihály összes művei megjelentek. Miután 1871-ben Ráth Mórnak, a művek akkori kiadójának, kiadási joga megszűnt a példányok pedig elfogytak és már évek óta a könyvpiacon nem kaphatók. Nagyon örvendetes tehát azon hír, hogy Mehner Vilmos jóhírnévű kiadócéggel a kiadási jogot Vörösmarty örökösétől megszerezte és egy új legteljesebb diszkiadást ad ki legközelebb. Az új kiadás Gyulai Pál felügyelete alatt kerül sajtó alá s magába foglalja Vörösmarty több oly nagybecsű művét is, melyek az eddigi kiadásokban nem jelentek meg.

Ez igen díszes kiállítás, irodalmi kincsét „épező teljes új kiadásra mi is felhívjuk figyelmet, mint azt a fővárosi sajtó joggal tette.

A Képes Családi Lapok 20-ik számának tartalma: Emberevő Nyulász János, elbeszélés írta Szarvas Lajos. — Első szerelmek, elbeszélés — írta Albert Aurél. — Bal alatt, apróságok: írta Szukáts. — A költő szerelme, tragikus kép a valóságból, írta Szöllösi D. — A nő életkorok Zschokke után dr. Boros Gábor. — Heti tárca Olga, színmű 4 felvonásban írta ifj. Ábrányi Kornél. Először adatott a nemzeti színházban febr. 1-én Irta kg. — A kutyák ösztöne és értelmi képessége. — Szeretünk és családunk, novelle. — Képmagyarázat. — Minzentele.

Képeink: A vadász. — Fiumei kikötő. (Az új Diga.) — Fiumei kikötő (Az új köllajkikötő építése.)

Melléklet: A „Jog és szerelem” című regény 79—112 oldala.

A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Betűrejtvények. — Talányok megfejtések. — Megfejtők nevsora. — A kis kutyák mesái. — Hirdetések.

Előfizetheti: Mehner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

CSARNOK.

Az ősz.

Szép leány jér, járjuk még egyszer el Virágos kerted romjait — És jegyezzük fel szíveinkbe jól, Mire a hervadás tanít; Mert lásd, az élet olyan mint a kert: Ezer virággal van tele, S e virágokat is letépi mind A csulólások bus szele.

Itt virágozott a fehér liliom — És most milyen kopár a hely: Elhervadtok a nyári nap hevén Az édes illatos kehely. — Lelkünknek szüzi gyermek álmait S a tiszta, ártatlan kedélyt, A futó évek elmuló során Így dultja fel a szenvedély . . .

S a mint a virágból nem maradt egyéb, Mint pusztá szár s hervadt levél, S az illatról, mely itt körülte szállt, A kőza szellő sem beszél: Ugy élünk ama legszebb álmait A feledésbe szállanak — S más sem marad: — a bölcsodal egyikét Muló akkordfoszlánya csak . . .

Amott a rózsák, — egykor társaid, Még szépek voltak, mint te vagy — Azóta elhervasztá őket a Hő nyári nap s az őszi fagy: — Igy mulik el a rózsák ifjuság, Az arc rózsák így hullnak el; Lelkünk rózsái állandók csupán, S e rózsákat ápolni kell . . .

Az ember olyan mint a rózsaszál: Szépségére hialkodik: — Nem gondolja meg, hogy amit adott, El is veszi az Alkotó, Csak az marad meg mit maga teremt. A szirmok mind elhullanak, — A vesztett multért kárpótlás csupán A gyümölcs, ami megmaradt . . .

De lám a kert mégsem egész tarolt, Van még virág mely zöldel, él: A virággyakart szegélyező Puszpány bokor s az atraczel, Ezeknek lásd nem árt se nap, se dér, Olyanok mint a hit s remény,

Még akkor sem hervadnak el, ha majd Hóval borítja el a tél.

Ápold te is szivedben a hitet, S remélj! — ez örökletet ad; Nyugodtan fogod elviselni, ha A jövő gondot mért reád; S bár csaljanak meg legszebb álmaid, Huljanak el ábrándjaid: Lelked nem marad soha pusztá, ha Megmaradt a remény s a hit . . .

P. Gy.

Nyílttér.

A plebános és szakácsnéja.

Folyó évi január hó 18-án Lux Nep. János esantavéri plebános, mint kerületi esperes ur lett a kalocsa fő-szentszék által Bajmokra kiküldve oly ezébből; hogy a bajmoki plebánián Garafi Teréz szakácsné tensesasszony a bajmoki nép előtt szokatlan mivelteit elmondta megvizsgálván a fő-szentszéknel ez ügyben jelentést tegyen, valjon az akkoriban Bajmokon ez ügyben 10 egyén által felvett tanuvallomási jegyzőkönyveket fent címzett főszenteselő esperes ur a főszentszéknek felküldötte-e vagy sem? Nem tudom (miután még eddigel semmi végzés nem érkezett). — Az azonban elég sajnos ugyan; de tény hogy a bajmoki plebánián Garafi Teréz szakácsné tensesasszony nevéhez méltóan még jelenleg is a bajmoki közönség méltó megbotránkosására oly szerepet viszik mint ha ő volna a plebános, s plebános ur pedig az ő szakácsa. (Különben Garafi Teréz saját szavait idézem erre vonatkozólag, midőn már több ízben egyesek előtt kezeivel mellét verve azt mondá, hogy: „itt én vagyok a plebános”, sajnos ugyan de aligha nem igaz? —)

Végzetlen sajnálja az egész község becsületbe megöszült öreg plebánosat, csak azzal nem tudnak a lakosok megbarátkozni, hogy midőn valamelyik hivatalos ügyben plebániára megy, hogy ott Garafi Teréz által nem épen válogatott sőt mondhatni, nagyon is konyhái hölgyek szavaival felelőzömözve kénytelen a plebániáról távozni, a midőn is haza felé ballagtában nagy álmélkodással mondja, „no ezt még sem hittem volna, hogy a bajmoki plebánián ilyen történhetne, hogy szakácsné legyen a ur.”

Azt kérdik kegyetek persze: hogy hát mit mond az ilyen miveletekhez az öreg plebános? (azaz mint Garafi Teréz szokta őt nevezni „apikám.”) Hát biz az semmit sem mond és pedig azért, mert néha-néha ő maga is megpirongatatik Garafi Teréz szakácsné tensesasszonytól.

No de miután az öreg plebános ur szakácsnéjának mivelteit, a melyeket hivatalos ügyben plebániára menő községi lakosok irányában tanusit csak úgy könnyedén hagyja, — kénytelen vagyok több mások nevében is ez uton felhívni a főtisztelendő fő-szentszék figyelmét, hogy a bajmoki plebániáról Garafi Teréz szakácsné a legrovidebb idő alatt eltávolítani Pertics Bertalan plebános urat kényeszerítse, — a mennyiben pedig ez még nem történe úgy a legközelebb nyilvánosságra fogom hozni mindazon adatokat (melyeket azután be is bizonyítok) melyek bizony nem a legszebb fényt fognak deríteni a papság méltóságára (tisztélet a kivételnek) különösen erkölcsi szempontból.

Garafi Teréz szakácsné a bajmoki plebániáról való rögtöni eltávolítását kérjük, sőt több követeljük serdültébb koru gyermekeink érdekében és a keresztény hívek méltó megbotránkosása szempontjából.

Vagyok a tek. szerkesztőségnek hazafiu üdvözlettel többek nevében:

Szakács Mátyás s. k. gabonakereskedő.

Löwy Róza
Jankovác,
Deutsch Mór
Vajszka
jegyesek.

(* Feloldást sem vállal a Szerk.

Vasutaink.

I.

A budapest-zimonyi vasút menetrendje.

(Érvényes 1883. év október hó 15-től kezdve.)
Személyvonatok.
Ujvidék — Budapest között.

Ujvidékről indul . . . d. e. 11 óra 02 perc
Szabadkára érkezik . . . d. u. 1 „ 44 „
Szabadkáról indul . . . d. u. 2 „ 10 „
Budapestre érkezik . . . este 7 „ 19 „

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul . . . reggel 8 óra 30 perc.
Szabadkára érkezik . . . d. u. 1 „ 19 „
Szabadkáról indul . . . d. u. 1 „ 45 „
Ujvidékre érkezik . . . d. u. 4 „ 23 „

Szabadka-Budapest között.

Szabadkáról indul . . . reggel 5 óra 50 perc.
Budapestre érkezik . . . d. e. 11 „ — „

Budapest-Szabadka között.

Budapestről indul . . . d. u. 2 ór. 40 perc.
Szabadkára érkezik . . . este 7 „ 30 „

Vegyesvonatok.

Ujvidék-Budapest között.

Ujvidékről indul . . . este 6 óra 30 perc
Szabadkára érkezik . . . éjjel 10 „ 09 „
Szabadkáról indul . . . éjjel 10 „ 50 „
Budapestre érkezik . . . reggel 6 „ 08 „

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul . . . este 8 óra 30 perc.
Szabadkára érkezik . . . reggel 4 „ 30 „
Szabadkáról indul . . . reggel 5 „ 20 „
Ujvidékre érkezik . . . d. e. 9 „ 20 „

Feloldó szerkesztő és kiadó lap tulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

59|884. v. k. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-sa értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szabadkai kir. I. járásbírósnak 508|884. számú végzése által Vidákovics Krisztina végrehajtó javára Hoffmann Imre elleni o. é. 600 frt. tőke és jár. iránti ügyében végreuatás alkal-mával bíróság le foglalt és 705 frtra be-ésült ló, kocsi, kád, sertések és tégelből álló ingóságok nyilvános arverés útján eladatna, mely arverésnek a helyszínen (4-ik kör) leendő eszközlő 1884. évi február hó 25-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen arverésben a legelőbbet ígérőnek szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Szabadkán, 1884. évi február hó 11-ik napján.

Straszer Henrik

kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

Szabadkán VI. kör 81 szám, Petőfi utcáról 29 méter széles, István utcáról 37 méter széles és 70 méter hosszú mint néhai Kuluncsics József hagyatékát képező

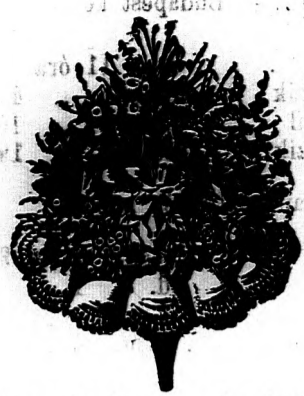
telek
lakházzal együtt

szabadkézből elado.
Tudakozodhatni Özv. Kuluncsicsné-nál ugyan ott.

AZ ÖRÖKÖSÖK.

Hirdetések.

ÉLŐ VIRÁGOK DISZNÖVÉNYEK KOSZORÚK, CSOKROK

kaphatók az alol nevezettnél.
Menyasszonyok és nászleányok számára rendelt csokrok, valamint a bálai csokrok; papír, tartalan, vagy a legdrágább selyem manchettkákkal minden időben készíthetők. Bálterem díszítéseket lehető jutányos áron elfogadok. A megrendelés ifj. Dóbel Károly urnál is eszközölhető.

Bednárz Károly,
városi műkertész.

Nincs többé köhögés.

Az Egger-féle mellpasztilla: évek óta egyike a legkellemesebb a legkitűnőbb szer köhögés rekedtség, nyakbajok, mell és tüdőbántalmak ellen. Egy eredeti doboz 25, 50 kr. és 1 ft.

Az Egger-féle szoda pasztilla amerikai gépekkel tömörítve, nagy szoda tartalom és kiválóan kellemes, a légzést üdítő izzel bírnak, sikeres gyógyhatással a legelavultabb égymor- és altest bántalmaknál, gyomorgörcs, görvély, gyomorhér és dugulásoknál.

Egy eredeti doboz 30 kr.

Főraktár Magyarország részére, Török József gyógyszerész urnál, Budapest király utca. Azonkívül Szabadkán Jóó Károly, Gálly György és Milassin Illés gyógyszerész uraknál.

Berlin. — Hoff János cs. kir. udvari maláta-készítmények gyárosa Bécsben. — Szt.-Pétervár.

Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sör.

Az általános elgyengülés, mell- és gyomorbajok, sorvadás, vérszegénység s az altesti szervek rendetlen működései ellen. A legjobb bizonyított erősítő szer üdülőknek, mindennemű betegség után. Ara palackonként 60 kr.

Hoff János-féle maláta-kivonat melczukorkák.

Felülmulhatlan a köhögés és elnyákosodás ellen. A számtalan hamisítások végett kék csomagolásúra és a valódi maláta-kivonat cukorkák védjegyére (a feltaláló arczképe) kell főleg ügyelni. Kék csomagokban 60, 30, 15 és 10 krral.

A gyógyanyag és az egészséget előmozdító készületek belföldi egészségügyi kiállításának London 1881. érdem oklevele.

Aláírások:

Ő felsége Viktoria angol királyné. — Király ő fensége az edinburgi herceg. — Spenczer, a kiállítás elnöke. — John Fric Erichsen, a bizottság elnöke. — Judge Mark H. titkár.

Hoff János-féle koncentrált maláta-kivonat

Mell és tüdőbajok, idült köhögés, hurut és gégefő-bajok ellen. — Biztos siker s igen kellemes szer. Palackonként 1 forint és 60 krral is.

Hoff János-féle maláta-csokoládé.

Testi és ideg-gyengeségben szenvedőknek felettébb tápláló és erősítő. Igen kellemes ízű; ott igen ajánlatos, hol a kávé, mint izgató, meg van tiltva. 1/2 kilós csomag 1.80 kr., 90 és 60 kr. 1/4 kilós csomag 2.40, 1.60, és 1 ft.

Köhögés, rekedtség, mell- és gyomorbajok, elerőtlenedés, lesavanyodás, emésztési gyengeség ellen a legjobb bizonyított erősítő szer, bármely betegségből üdülők számára.

58-szor kitüntetve. Alapított 1847-ben.

A valódi maláta-készítmények feltalálója s egyedüli készítője:

Hoff János cs. kir. udvari szállító urnál, cs. kir. tanácsos

Europa csaknem valamennyi tejedelmének udvari szállítója. Bécs, I. gyári raktár Graben, Bräunerstrasse 8. — Gyári helyiség: Grabenot, Bräunerstrasse 2.

Elismerő nyilatkozatok és megrendelések főbb és a legmagasabb egyenlőség részéről 1882-ben császári ő fenség Károly, Lajos főherceg, Frigyes főherceg, király ő fensége a valesi herceg, Ligne herceg, az oldenburgi hercegnő, Ferenczy kisasszony, királynők s felségének felolvasónője Mária Valéria hercegnő királyi ő fensége angol nevelőnője, a Metternich család, Clam-Gallas, Karácsonyi, Batthiány, Rommer, Philippovits tábornok, gr. Wurmbanot, stb. stb. Ajánlvá orvosi tekintélyek által, mint dr. Bamberg, Schrötter, Schnitzler, Granichstatten s számos más által Bécsben.

Ot legújabb gyógyjelentés és köszönetnyilvánítás: Bécsből és a vidékről 1883. szeptemberben.

Sok százezeren, kikről már lemondtak, a Hoff-féle maláta-készítmények által egészségüket visszanyerték s annak meg ma is örvelelnek. (A felüldönt saját szavai.)

Tekintetes ur! Leljes egy évig sinlöttem fájdalmas gyomorhurutban és köhögésben, hasztalan volt minden gyógyszer, míg csak az ön kitűnő Hoff János-féle maláta-készítményeit nem használtam; néhány hónapja a köhögés tökéletesen megszűnt, étvágyam ismét megjött s egészségem az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészségi sörre által tökéletesen helyreállt. Fogadjon legforróbb köszönetemet. Egyidejűleg egy magyar nyelven irt köszönet-iratot mellékelek, sziveskedjek azt minél szelesebb körben elterjeszteni. Mező-Kovácsné Dr. Nagy Alajos, plébános.

Tekintetes ur! Felkérem az ön Hoff János-féle maláta kivonat egészségi söréből 13 palack s két zacskó maláta melczukorkának posta utánvét mellett való azonnali górs megküldésére. Örömmel tudatom, miszerint én az ön gyártmányait igen szívesen hasznalom s azok nekem igen jót tesznek s gyógyhatásosak. Mály tisztelettel Szt.-Andrá. Villach mellett, 1883. szeptembet 5. Peichl M. igazgatóné.

Orvosi gyógyelismervény.

Tekintetes ur! Uan szerencsém önnek azon kellemes tudósítást tethni, miszerint a Hoff János-féle maláta készítmények eddig még valamennyi betegnél, kik légzőszervi bántalmak, étvágyhiány s emésztési bántalmakban már régebbi idő óta szenvednek, a legsikeresebbeknek bizonyultak, miért is újból felkérem önt, postai utánvét mellett „Huschal János urnak Brünben“ cím alatt 28 palack maláta-kivonat egészségi sör és 3 zacskó maláta-cukorkának a megküldésére. Grottau, 1883. szeptember hó 9-én. Mély tisztelettel Dr. Fröde József gyakorló orvos.

Főraktár Szabadkán: Farkas József és Sztokovits Döme uraknál; — Zentán Kupkay Géza gyógyszerész urnál.

Ovás! Csakis valódi Hoff János-féle maláta gyártmányokat kell kérni a cs. kir. kérés. törvényszéknél Auszria-Magyarországban bejegyzett jeggyel. (A feltaláló arczképe.)

Pris. — London, — Budapest. — Grác. — Hamburg. — Frankfurt a Majna mellett. — New-York.